

KONFERENCIJA "JAVNE POLITIKE PREMA MUZEJIMA U VREMENIMA KRIZE"

dr.sc. LIDIJA NIKOČEVIĆ □ Hrvatski nacionalni komitet ICOM-a

U Lisabonu je 5. i 6. travnja 2013. održana konferencija pod naslovom *Javne politike prema muzejima u vremenima krize (Public policies toward museums in times of crisis)*, gdje se raspravljalo o smjerovima i metodama rada muzeja u vrijeme krize, kao i o ulozi muzeja u društvu u navedenom kontekstu. Konferenciju su organizirali ICOM Portugal i ICOM Europa.

Muzealci iz Grčke, Portugala, Belgije, Hrvatske, Francuske, Brazila, Italije, Irske, Kanade i Španjolske govorili su o strategijama koje su se razvile u njihovim zemljama, a tiču se muzeja koji se suočavaju s globalnom (i lokalnom) krizom. Osim tih izlaganja, bilo je prezentacija i govora o projektima i širim inicijativama koje se dotiču glavne teme Konferencije, poput NEMO <http://www.ne-mo.org/>, ENCATEC <http://www.encatec.org> te EUNAMUS <http://www.eunamus.eu/> Uz navedeno, posebnu su vrijednost imala pojedina plenarna predavanja, poput onog stručnjaka za kulturnu politiku, profesora Luisa Boneta sa Sveučilišta u Barceloni.

Kriza se nije promatrala samo u okviru zemalja Europskog juga, niti se odnosila isključivo na manjak financijskih sredstava. Ona se prepoznava i u oklijevanju novih vlada da podrže muzejske projekte koje su začeli i otpočeli njihovi prethodnici (kao u Francuskoj i Nizozemskoj, na primjer) te u nastojanju onih na pozicijama moći da utječu na muzejsku politiku. Premda troškovi muzeja ne predstavljaju bitan postotak budžeta, čini se, nažalost, da se upravo na njima počelo štedjeti. Pri tome se zaboravlja da se time uništavaju veće vrijednosti no što se realno uštedi, jer je kultura zapravo svojevrsna kičma razvitka čovječanstva. Današnja se kriza nadovezuje na krizu muzeja u nekadašnjim totalitarnim sredinama s fragilnim civilnim društvom, siromašnim kulturnim i baštinskim sektorom, slabim kulturnim potrebama i sudjelovanjem te odsustvom javnih debata o kulturnim i baštinskim politikama. Tamo i dalje često vladaju vrlo lokalna pravila i analize.

Zaključci konferencije mogli bi se svesti na sljedeće:

□ Muzeji obnašaju složene funkcije od kojih su (osim onih temeljnih) osobito važne edukativne funkcije, kao i rad sa zajednicama putem kojih one osnažuju i osvještavaju svoju specifičnost.

□ Muzeji su važni za jačanje javnog života.

□ Nije nebitna niti njihova uloga u kulturnom turizmu, ali turisti često dođu i odu, ne ostavljajući onog traga kakvim rezultira rad sa zajednicama.

□ Muzeji mogu igrati i važnu ulogu u pomirbi i harmoniziranju društvene stvarnosti.

□ Oni predstavljaju višeperspektivni pogled na kulturu i povijest, često praćen usporedbama na internacionalnoj razini.

□ Muzeji moraju imati i djelatnike koji se bave znanstvenim radom, te muzeji u cjelini trebaju intenzivirati suradnju sa Sveučilištima.

□ Umjesto smanjivanja autonomije muzeja i nametanja birokratskih pravila, treba raditi na većoj transparentnosti i uključenosti kada je riječ o poslovanju muzeja.

□ Strategije pojedinih vlada i lokalnih tijela trebaju biti jasne i održive.

□ Muzealci trebaju napustiti koncept *čovjek za sebe* i raditi samo u okviru svojih zbirki i užih zaduženja, te se trebaju umrežiti i aktivirati na projektima tipa *bottom-up*.

□ Muzeji trebaju oslušivati potrebe stanovništva.

□ Novac namijenjen za velike muzeje s puno projekata valjalo bi preusmjeriti na male muzeje koji će se bez financijskih sredstava ugasi i imaju važnu ulogu u lokalnim zajednicama: oni su dio našeg naslijeđa, fragilni su, a opet tako važni.

□ Muzeji su investicija za budućnost u nastojanju da se kreira održiva stabilnost.

□ Glavna metoda u suočavanju s krizom treba biti **UMREŽAVANJE**, kojim se zajedničkim snagama, sredstvima i projektima mogu riješiti neki zajednički problemi, potrebe i aktivnosti (zajedničke čuvaonice, internetske stranice izložbe itd.)

□ Krizu stoga treba shvatiti i kao motivaciju da se aktivira kreativnost i inovativnost.

To je dijelom i sadržaj Lisabonske deklaracije, odnosno, apela koji su potpisali predsjednici nacionalnih komiteta ICOM-a Italije, Portugala, Hrvatske, Belgije, Grčke, Španjolske, te predsjednik ICOM Europe i samog ICOM-a.

Apel je poslan svim Ministarstvima kulture u Europi i lokalnim vlastima, u nadi da će se isti zamisliti nad ulogom i svrhom muzeja i postati njihovi suradnici i partneri u iznalaženju rješenja u krizi.